

FLAGA

BIULETYN POLSKIEGO TOWARZYSTWA WEKSYLOLOGICZNEGO

ISSN 1509-2429

Numer 15
maj - czerwiec
2001

POLSKI SZTANDAR W SEWILLI

4 maja 1992 o godz. 7.30 rano - Prezydent Rzeczypospolitej Lech Wałęsa z żoną Danutą, w obecności ministrów z Kancelarii Prezydenta - Janusza Ziółkowskiego, Mieczysława Wachowskiego, Andrzeja Drzycimskiego, ministra kultury i sztuki Andrzeja Sicińskiego, wiceministra spraw zagranicznych Iwa Byczewskiego, ambasadora RP w Madrycie Jana Kieniewicza i komisarza generalnego RP na EXPO'92 w Sewilli Władysława Serwatowskiego uczestniczyli we mszy św. prywatnej odprawianej w Kaplicy Królewskiej Katedry w Sewilli przez kapelana Prezydenta ks. Franciszka Cybulę¹.

Po nabożeństwie, ze znakomitym kazaniem celebransa o znaczeniu EXPO'92 dla spotkania religii, kultur i narodów, arcybiskup Sewilli oprowadzając gości z Polski po katedrze, wskazał na mało znany polski ślad w kaplicy królów Hiszpanii. Wówczas ten fakt był przez obecnych w katedrze prawie niedostrzeżony a przez prasę pominięty. Dzisiaj tamto zdarzenie zainteresować może szczególnie weksylogów polskich, jak i osoby zmierzające do pogłębionej integracji narodów Europy. Przypomnienie i opisanie mało znanych faktów uzasadnia współpraca Centrum Flagi Ziemi i Polskiego Towarzystwa Weksylogicznego z Sociedad Española de Vexilología. O polskim motywie weksylogicznym przypomnieli Jesus Ruiz de Burgos Moreno i Carlos Fernandez Espeso, prezes i wiceprezes SEV w korespondencji z 15 sierpnia 2000.

W Kaplicy Królów, po lewej stronie ołtarza, można dostrzec wielobarwny sztandar z falistym skrajem swobodnym. Obiekt ten chroniony jest razem z kilkoma innymi sztandarami szklaną taflą wityrny. Wyblakłe, żółte frędzle płatu, kiedyś zapewne złote, zamykają brokatowy bławat dzielony pionowo barwami niebiesko-biało-czerwoną. Na jego białej, centralnej części, na aplikacjach żółtawych widać wyraźne napisy wersalikami niebieskimi: *Republique Francaise* na górze i *Légion Polonaise*, w dolnej części. W tym pasie czytelny jest również wizerunek wysokiej czapki wojskowej białej, buławy? z trąbką skrzyżowanej nad dwoma gałązkami dębiny i lauru. W rogach płatu dominują cztery wieńce aplikowane; w środku wieńca w złotym polu napis - duże *IE* oraz *Scadron* na aplikacji srebrnej.

Sztandar ten to trofeum zdobyte przez Hiszpanów na armii francuskiej w wojnie Niepodległości 1807-1812. W sewilskiej katedrze, znajduje się jedyny sztandar dotyczący Polski, który dzięki starannej i odpowiedniej konserwacji w Hiszpanii sprawia wrażenie dobrze zachowanego, mimo iż jest stale ekspozowany w miejscu masowo odwiedzanym - z racji historycznych i kultowych.

Leopold Stampa Piñeiro, ambasador Hiszpanii w Indonezji, w opublikowanym artykule o polskim sztandarze² przypomina, że pierwsza wzmianka o tym weksylium pochodzi z pracy historyka sewilskiego José Gestoso Pérez z 1889, który zasłynął monografią zatytułowaną *Un recuerdo de la batalla de Bailén*. Autor opisuje zdobycie przez Hiszpanów sztandaru polskiego oddziału pułku strzelców lekkokonnnych przypisując miejsce w bitwie pod Bailén³. Oddział liczył wówczas ok. 800 polskich strzelców - podaje marszałek połowy José de Lardizábal⁴ i sugeruje, że sztandar Polaków Hiszpanie⁵ zdobyli do-

¹ por. Program organizacyjny wizyty Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Pana Lecha Wałęsy z Małżonką na Wystawie Uniwersalnej "EXPO'92" w Sewilli oraz wizyty nieoficjalnej w Madrycie, 3-4 maja 1992, MSZ, Protokół Dyplomatyczny, s. 18.

² por. Leopoldo Stampa Piñeiro - El Estandarte Polaco de la Catedral de Sevilla, kserokopia artykułu bez daty i miejsca wydania, Biblioteka Centrum Flagi Ziemi, Warszawa.

³ General francuski Pierre Antoine Dupont de l'Étang (1765-1840) kapitulował pod Baylen w lipcu 1808; por. Jan Baszkiewicz - Historia Francji, Ossolineum, Wrocław, 1974, s. 490

⁴ Za "Relacion de la batalla de La Albuera" pod redakcją Antonio Burriela, w tym rękopis José de Lardizábal, s. 28-29

⁵ były to połączone oddziały żołnierzy z Murcji, Wysp Kanaryjskich i Kastylii León

piero 16.05.1811 roku w Bitwie pod Murcją, po śmierci francuskiego generała Verle¹. Historycy hiszpańscy uznają, że oddział lekkokonnnych strzelców polskich w Hiszpanii figurował także jako *Legión del Vistula* (*Legion Wisła*) i gromadził ochotników z wcześniej rozbitych jednostek walczących pod polskimi barwami. W innych dokumentach, podaje Gestoso Pérez, oddział nazywano *Lanceros del Vistula*, czyli Strzelców znad Wisły. O formacji strzeleckiej polskiego oddziału świadczy też wspomnienie Antonio Burriela, generalnego adjutanta Szefa Sztabu Hiszpanii opracowane i zdeponowane w Bibliotece Miejskiej w Kadyksie.

Historycy wojskowości formułują pogląd, że zdobycie przez Hiszpanów czterech sztandarów francuskich i jednego polskiego Hiszpanie zawdzięczają fatalnej strategii armii francuskiej bardziej niż geniuszowi własnych dowódców i żołnierzy².

Duchowni hiszpańscy oprowadzający Lecha Wałęsę po katedrze oraz kościelny strzegący sztandarów otrzymali od Komisarza RP do zbiorów katedralnego skarbcza i kolekcji prywatnych okolicznościowe srebrne monety polskie o nominale 200.000 zł z gotyckim frontonem katedry i napisem *Sevilla EXPO'92* zaprojektowane przez rzeźbiarkę Ewę Tyc-Karpińską. Wybito je na zamówienie NBP w mennicy w Warszawie w nakładzie 45.000 egzemplarzy³. Dzięki sztandarowi i monecie - Katedra w Sewilli jest bliska weksylogonom i numizmatykom. Polskim, hiszpańskim i międzynarodowym. Tylko na miejscu w Sewilli do dzisiaj brak jest informacji o tych polskich motywach.

Władysław Serwatowski

Autor jest założycielem i kuratorem Centrum Flagi Ziemi, wiceprezesem Polskiego Towarzystwa Weksylogicznego oraz przedstawicielem Sociedad Española de Vexilología w Polsce.

¹ por. za: Leopoldo Stampa Pi etro, op. cit s. 148

² por. ibid s. 146-148; Jana Baszkiewicz - op. cit. s. 490-491

³ Moneta weszła do obiegu 28.4.1992; por. pismo wiceprezesa NBP Witolda Kozńskiego do Władysława Serwatowskiego z 23.4.1992, w Bibliotece Centrum Flagi Ziemi.

GENEALOGIA BARW PANARABSKICH

Artykuły w tej rubryce są zazwyczaj poświęcone takim flagom jednego państwa, które w swej historii ulegały różnym modyfikacjom, lecz zachowały podstawowy wzór. Tym razem omówiona zostanie historia dużej rodziny flag o wzorach nieco się różniących, lecz posiadających wspólne cechy - podział płata na trzy pasy i zastosowanie tych samych barw.

WIELKIE DYNASTIE

Podwaliny pod jedność plemion arabskich oraz silne i wielkie państwo arabskie położył w pierwszej połowie VII w. Mahomet, prorok Islamu i organizator teokratycznego państwa arabskiego na terenie Hidżazu - początkowo w Medynie, a później w Mekce. W ciągu niespełna 30 lat po jego śmierci (632) kalifat arabski obejmował już cały Półwysep Arabski, Egipt i Libię w Afryce, a w Azji sięgał po Kaukaz i wschodnie granice podbitego państwa perskiego. W czasie panowania kalifatu Umajjadów (661 - 750) państwo arabskie obejmowało Półwysep Iberyjski i cały Maghreb na zachodzie i tereny aż po granicę Chin na wschodzie. Na początku panowania dynastii Abbasydów (750-1258) poprzez

opanowanie Rodos, Krety, Malty, Sycylii, Sardynii, Korsyki i Balearów umocniono panowanie arabskie nad całym Morzem Śródziemnym. Jednakże Abbasydzi nie byli w stanie utrzymać politycznej jedności Arabów. W 756 r. Umajjadzi przejęli panowanie nad Półwyspem Iberyjskim, a na początku X w. Fatymidzi objęli rządy w całej północnej Afryce, a Haszymidzi w Mekce.

Arabowie w czasach Mahometa używali już chorągwi jako znaków bojowo-rozpoznawczych. O tym, że miały one duże znaczenie dowiadujemy się z biografii proroka. Przekazy ustne zaczęto wprawdzie zapisywać dopiero 140 lat po śmierci Mahometa, lecz przyjmuje się, że są one dokładne w opisach najważniejszych wydarzeń.

Wiadomo więc, że prorok nosił biały turban, a gdy uciekając z Mekki dotarł do Medyny, wjechał do miasta pod białą chorągwią (24 IX 622). Siedem miesięcy później pierwsza ekspedycja wojskowa wyruszyła z Medyny również z białymi chorągwiami. Były one używane

przez dalszych siedem lat, lecz gdy okryty chwałą prorok powracał do Mekki miał na głowie czarny turban, a jego pasierb Ali niósł czarną chorągiew z wizerunkiem lwa.

Wydaje się, że najbardziej dostojną barwą używaną przez Mahometa była zieleń. Wdziewał on zawsze zielone szaty w czasie ceremonii przy Czarnym Kamieniu w Mekce, a w kazaniach głosił, że *każdy Muzułmanin, który odzieje nagiego zostanie ubrany przez Boga w zielone szaty rajy*.

Dla Islamu podstawowe znaczenie miało zawsze słowo, czyli cytaty z Koranu, recytowane i pisane w księgach, na murach świątyń i na chorągwiach. W Koranie nie ma wyraźnego zakazu graficznego przedstawiania człowieka i istot żywych, lecz kultura arabska od początku posługiwała się symbolami, tak więc wspomniany lew na chorągwi Alego był raczej wyjątkiem od reguły. Na chorągwiach były zazwyczaj tylko napisy i tylko ich treścią różniły się liczne chorągwie o takiej samej barwie płata.

UMAJJADZI

Ród Umajja nie był spokrewniony z Mahometem i początkowy był niechętnie nastawiony do Islamu. Przyjął jednak nową religię jeszcze za

życia proroka, a jego przywódcy zaczęli zajmować coraz wyższe urzędy państwowe. Po śmierci czwartego kalifa, wywodzący się z rodu Umajja namiestnik Syrii Mu'awija zdobył godność kalifa w 661 r. i zapoczątkował panowanie dynastii Umajjadów nad kalifatem ze stolicą w Damaszku. Ich panowaniu położyło kres powstanie szyitów, a jedyny ocalały członek dynastii Abd-ar-Rahman zbiegł na Półwysp Iberyjski i tam utworzył w 756 r. emirat kordobański. Został on w 929 r. przekształcony w kalifat kordobański, który do 1031 r. był rządony przez dynastię Umajjadów.

Umajjadach władzę nad imperium arabskim, a za stolicę obrali Bagdad. Pod ich rządami, do 861 r. państwo przeżyło największy rozkwit potęgi, a także bujny rozwój kultury i sztuki.

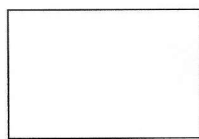
Ich chorągwie były czarne dla odróżnienia od znaków poprzedniej dynastii i dla upamiętnienia faktu, że była to barwa proroka wracającego do Mekki.

Czarny płat miał flagi Afganistanu (z białym emblematem państwowym, 1900-1928 i 1929) i Cyrenajki (z białym półksiężycem i gwiazdą, 1947-1950).

sep Arabski.

Barwą Fatymidów, a później Islamu, stała się zieleń, barwa uświęcona przez proroka.

Obecnie taka jest barwa płata flag Ligi Arabskiej (z emblematem w środku), Libii (od 1977), Arabii Saudyjskiej (z białą Szachadą i mieczem), Mauretanii (z żółtym półksiężycem i gwiazdą) i Komorów (z białym półksiężycem i czterema gwiazdami). Jako barwa Islamu występuje też na flagach Algierii, Bangladeszu, Czeczenii, Dżibuti, Iranu, Malediwów, Pakistanu, Tadżykistanu, Turkmenistanu i Uzbekistanu.

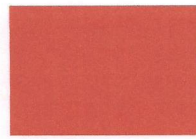
UMAJJADZI

ABBASYDZI

FATYMI DZI

HASZYMI DZI

Umajjadzi przyjęli za swą barwę białą czyli pierwszą jakiej używał Mahomet. Białe chorągwie były ich znakiem przez cały czas panowania na Półwyspie Iberyjskim, aż do czasu gdy wyparli ich stamtąd chrześcijanie. Jedynym państwem muzułmańskim, które ustanowiło białą flagę jest Afganistan pod władzą Talibów.

ABBASYDZI

Potomkowie stryja Mahometa Al-Abbasa (od jego nazwiska zwani Abbasydami), przejęli po

FATYMI DZI

Dynastię tę założył Ubajd Allah, potomek Fatimy córki Mahometa. Od jej imienia wywodzi się nazwa dynastii, która panowała w Maghrebie (909-1048) i Egipcie (969-1171). Pod władzą Fatymidów zbudowano Kair i tam w 973 r. umieszczono stolicę kalifatu obejmującego całą Afrykę Północną i kontrolującego Morze Śródziemne, a przez niemal cały wiek XI obejmującego też Syrię, Palestynę i Półwy-

HASZYMI DZI

Haszymidzi są potomkami wnuka Mahometa Al-Hasana (syna kalifa Alego i Fatimy) z klanu Haszim. Od XII w. do 1924 r. przysługiwał im dziedziczny tytuł szarifa Mekki. Do dynastii tej należeli królowie Iraku (1921-1958) i Transjordanii (później Jordani) od 1921 roku.

Haszymidzi przyjęli barwę czerwoną. Zdaniem badaczy czerwień była barwą Seldżuków. W XIII w. ich sułtan przyznał ją lennikowi Ertogulowi, ojcu Osmana, założyciela dynastii Turków osmańskich.

Wraz z rozszerzaniem imperium tureckiego barwa ta przez wieki dominowała nad terenami od Maroka na zachodzie aż po Bliski Wschód. Była też barwą Haszymidów i dzięki nim przyjęły ją krainy całego Półwyspu Arabskiego.

Od połowy XIX w. czerwony płat bez żadnych dodatków miały flagi Maroka (do 1915), Kataru (do 1930), Zanzibaru (do 1963) i Omanu (do 1970). Czerwone były też płaty flag Kuwejtu (z białym napisem „Kuwejt”, 1915-1961), Jemenu (z pięcioma białymi gwiazdami i mieczem, 1931-1962). Od końca XIX w. czerwony płat z czerwonym półksiężycem i gwiazdą na białym kręgu ma flaga Tunezji. Płat czerwony z wąskim białym pasem pionowym przy skraju czolowym miały w XIX w. flagi Kataru i Bahrajnu, a do dziś taki wzór mają flagi dwóch emiratów - Adżmanu i Dubajju.

FLAGA POWSTANIA ARABSKIEGO

Pod koniec pierwszej dekady XX w. młodzi Arabowie należący do Klubu Literackiego w Stambule zaczęli zastanawiać się jak powinna wyglądać flaga przyszłego państwa arabskiego. Inspiracji dostarczyły wiersze czteronastowiecznego poety, który uwiecznił tradycje i chwałę dawnego państwa arabskiego. Jego dwuwiersz *Białe są nasze czyny, czarne nasze bitwy,*

zielone nasze pola, czerwone nasze noże nasunął studentom myśl, że te cztery barwy powinny znaleźć się na arabskiej fladze. Kwestia wyzwolenia Arabów spod dominacji Turcji i barwy flagi państwa arabskiego były przedmiotem dyskusji w wielu klubach i organizacjach. Na naradach w Bejrucie w marcu 1914 r. Stowarzyszenie Młodych Arabów podjęło decyzję, że na fladze arabskiej powinny być trzy barwy państw arabskich - biała Umajjadów, czarna Abbasydów i zielona Fatymidów. Zdanie to podzielali przywódcy innych organizacji arabskich, którzy po wybuchu I wojny światowej działali na rzecz niepodległości Arabów. Wybór tych barw popierał też szaryf Mekki Al-Husajn. Nie zdążyło jednak ustalić wzoru flagi i gdy w 1916 r. Al-Husajn rozpoczął (przy pomocy Brytyjczyków) powstanie w Hidżazie przeciw Turkom, powstańcy wyruszyli pod czerwoną flagą jego rodu.

Al-Husajn proklamował się najpierw królem Hidżazu, a w październiku 1916 r. królem krajów arabskich. Do trzech barw dawnych dynastii dodał czerwień Haszymidów i nakazał by od pierwszej rocznicy powstania (30 maja 1917 r.)

wywieszano Flagę Arabską o trzech pasach poziomych - czarnym, zielonym i białym z czerwonym trójkątem. Tę flagę określa się Flagą Powstania Arabskiego. W

Hidżaz 1917 - 1922, Syria 1918 - 1920, Transjordania 1918 - 1920, Irak 1919 - 1921

krótkim czasie jej użycie rozpowszechniło się we wszystkich krainach arabskich od Hidżazu na południu po Syrię i Irak na północy.

Ze względu na umieszczenie na niej barw wielkich dynastii, w wydawanym w Mekce dzienniku powstańców „Al-Qibla”, uznano flagę za *podsumowanie i symbol chwalebnej historii Arabów*.

Fajsal, syn Al-Husajna już od 1915 r. pomagał ojcu w przygotowaniu działań na rzecz niepodległości i miał żywe kontakty z działaczami arabskimi w Damaszku. Po wybuchu powstania Fajsal brał czynny udział w działaniach zbrojnych i kiedy arabskie wojsko wyzwoliło Damaszek został obwołany królem Syrii. W dniu 8 marca 1920 r. utworzono pod berłem Fajsala I państwo syryjskie. Przyjęto Flagę Powstania Arabskiego z dodatkami białej gwiazdy na czerwonym trójkącie. Gwiazda miała oznaczać, że Syria jest pierwszym potomkiem niepodległego Hidżazu - państwa matki. Jej siedem ramion symbo-

lizowało siedem części Wielkiej Syrii - Aleppo, Damaszek, Bejrut, Wielki Liban, Deir-ez-Zor, Palestynę i Transjordanie.

Syria III-VII 1920, Transjordania 1920 - 1921

Nic więc dziwnego, że flaga syryjska od początku była używana również w emiracie Transjordanii (pozostającym w brytyjskiej strefie wpływów). Tam jednak przyjęto inną wykładnię symboliki gwiazdy. Jej siedem ramion miało symbolizować pierwszą surę Koranu *Al-Fatiha* (otwierająca) zawierającą podstawową modlitwę muzułmanów. W pierwszym wersecie tej sury jest inwokacja *W imię Boga Miłosiernego, Litościwego!* otwierająca wszystkie (poza IX) pozostałe sury świętej księgi oraz umieszczana na wstępie wszystkich uroczystych aktów prawnych w świecie Islamu.

Syria pozostała niepodległa tylko przez pięć miesięcy. W lipcu kres niepodległości położyły wojska francuskie i król musiał schronić się w Anglii. Brytyjczycy, którzy w tym czasie okupowali Irak dążyli do złagodzenia oporu przeciw swej władzy i w marcu 1921 r. zaproponowali Fajsalowi objęcie tronu w Iraku i zawarcie traktatu, na mocy którego Irak stanie się nie-

podległym państwem. Fajsal wyraził zgodę, został entuzjastycznie powitany w Iraku i w sierpniu odbyła się w Bagdadzie jego koronacja.

tak więc Irak stał się drugim państwem - potomkiem Hidżazu, czego wyrazem

Irak 1921 - 1922

stały się dwie gwiazdy na znanej już Fladze Powstania Arabskiego.

Porządek barw na tej fladze budził jednak wątpliwości. Umieszczenie dwóch ciemnych pasów obok siebie nad pasem białym zmniejszało rozpoznawalność flagi, na co zwracali uwagę głównie wojskowi. Dlatego w połowie maja 1922 postanowiono, że kolejność pasów od góry będzie następująca: czarny, biały, zielony. Na tej podstawie zmieniono wygląd flag Hidżazu, Transjordanii (zamieszczony tu rysunek

Hidżaz 1922 - 1926

flagi Transjordanii ma proporcje przyjęte w 1928 r.) i Iraku.

Transjordania 1921 - 1949, Jordania od 1949

Irak 1922 - 1924

Flaga Powstania Arabskiego, była od 1922 r. używana również przez Palestyńczyków (niekiedy w odwróconym porządku barw - zielono-biało-czarna). Flagi tej nie wolno było używać w Palestynie pod władzą Brytyjczyków, a później za jej użycie w Izraelu groziła nawet kara śmierci. Przetrwiała jednak do dnia dzisiejszego i jest flagą Autonomii Palestyńskiej.

Palestyńczycy od 1922, Autonomia Palestyńska od 1993

Kolejną modyfikacją Flagi Powstania Arabskiego była nowa flaga Iraku, ustanowiona w 1924 roku.

Irak 1924 - 1959

Modyfikacja polegała jedy-

nie na zastąpieniu czerwonego trójkąta trapezem.

Wielka Syria została pod protektoratem francuskim podzielona na cztery okręgi - Liban, Syrię (Damaszek i Aleppo), Latakę i Dżabal ad-Duruz. W 1932 r. pozwolono Syrii na przeprowadzenie wyborów do parlamentu i ustanowienie flagi. Miała ona wszystkie cztery barwy dynastii arabskich, a trzy gwiazdy symbolizowały Syrię, Latakę i Dżabal ad-Duruz, choć te dwa ostatnie regiony pozostawały oddzielnymi jednostkami administracyjnymi i miały własne flagi.

Syria 1932 - 1958, 1961 - 1963

Barwy dynastii arabskich i podział płata na trzy poziome pasy stały się wzorem również dla flag większości państw arabskich, które uzyskały niepodległość po drugiej wojnie światowej. Nie wszędzie jednak barwy miały dotychczasowe znaczenie symboliczne. Libijczycy, podobnie jak młodzi Arabowie na początku wieku przyjęli symbolikę z cytowanego już wiersza. Dodali też półksiężyc z gwiazdą. Półksiężyc - symbol początku miesiąca lunarnego miał przypominać początki nauczania Mahometa. Gwiazda była symbolem nadziei oraz piękną celu i światła wiary w Boga, a także godności i honoru,

oświetlających drogę w przyszłość.

Libia 1951 - 1969

Podobną symbolikę przypisano barwom nowej flagi Kuwejtu. Czarna reprezentowała porażkę wrogów na polu walki, zielona - żyzną ziemię, biała czyste czyny Arabów, a czerwona krew wrogów na arabskich mieczach.

Kuwejt od 1961

Czerwień na flagdzie Zjednoczonych Emiratów Arabskich jest tradycyjną barwą flag państw arabskich na wybrzeżach Zatoki Perskiej. Razem z barwami innych wielkich dynastii tworzą barwy, które już wcześniej uznane zostały za panarabskie.

Zjednoczone Emiraty Arabskie od 1971

Jeszcze inna jest symbolika barw na flagdzie Sahary Zachodniej.

Kolor czerwony to krew przelana w walce o niepodległość, czerni symbolizuje kolonialną przeszłość, barwa biała jest symbolem wolności, a zielona - postępu. Półksiężyc z gwiazdą to symbol Islamu.

Sahara Zachodnia od 1976

Flagę o barwach i symbolice panarabskiej przyjął też Somaliland - państwo utworzone w czasie wojny domowej w Somalii na terenie dawnego Somali Brytyjskiego.

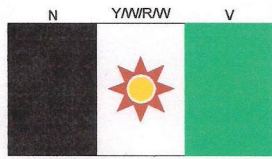

Somaliland od 1998

Na górnym pasie umieszczono białą szachadę - muzułmańskie wyznaczenie wiary (*Nie ma Boga nad Allaha a Mahomet jest jego Prorokiem*). Czarna gwiazda jest symbolem państwa.

Ostatnią flagą zachowującą tradycyjne barwy panarabskie była flaga Iraku wprowadzona po obaleniu monarchii i ustanowieniu republiki. Gwiazda była symbolem Rewolucji 14 lipca 1958 r., a razem z żółtym kręgiem reprezentowała Arabów i Kurdów. Barwa czarna to barwa chorągwi Mahometa u zarania Islamu i cho-

ragwi arabskich w Iraku. Barwy biała i zielona były barwami wielkich dynastii, a czerwona barwą Arabów w Andaluzji.

Irak 1959 - 1963

BARWY WYZWOLENIA ARABÓW

Rewolucja iracka była ostatnią, która nie zmieniła tradycyjnych barw i symboliki panarabskiej. Zmiany przyniósł dopiero pucz młodych oficerów w Egipcie, w wyniku którego w 1952 r. obalono króla Faruka i proklamowano republikę. Przywódcy ruchu oficerów mieli zapamiętanie panarabskie, lecz ich ideologią był socjalizm. Tłumaczy to brak islamskiej zieleni na ich fładze, składającej się z trzech poziomych pasów - czerwonego, białego i czarnego. Flaga ta, nazwana Flagą Wyzwolenia Arabów, była używana równocześnie z dawną flagą państwową (czasem z żółtym orłem pośrodku) do czasu utworzenia w 1958 r. Zjednoczonej Republiki Arabskiej, obejmującej Egipt i Syrię. Wzór flagi ZRA zapożyczono z Flagi Wyzwolenia i umieszczono na białym pasie dwie zielone gwiazdy reprezentujące dwa państwa członkowskie.

Zjednoczona Republika Arabska (Egipt 1958 - 1972, Syria 1958 - 1961) Syria od 1980

Według oficjalnej wykładni symboliki barwa czerwona upamiętniała krew przelaną w walce o jedność i wolność Arabów, biel była symbolem świetlanej przyszłości, a czerń przedstawiała warunki w kraju przed rewolucją.

ZRA istniała tylko trzy lata, do czasu puczu prawicowych oficerów w Syrii. W Egipcie zachowano nazwę państwa i wspólną flagę, a Syria przywróciła flagę używaną poprzednio. Jednakże już dwa lata później, po dojściu lewicowych reżimów do władzy w Syrii i Iraku, prowadzono rozmowy o zjednoczeniu tych państw i Egiptu. Wolę zjednoczenia obrazowało przyjęcie przez Syrię i Irak flag z trzema gwiazdami, mającymi symbolizować trzy części składowe federacji.

Syria 1963-1971

Gdy federacja nie doszła do skutku zmie-

niono wykładnię symboliki flagi. W Syrii przywrócono symbolikę gwiazd z 1932 r., a w Iraku uznano, że gwiazdy mają oznaczać jedność, wolność i socjalizm.

Irak 1963-1991

Flag tych używano w Syrii do 1972 r., w Iraku do 1991 roku.

W dniu 13 stycznia 1991 r., na dwa dni przed rozpoczęciem przez Stany Zjednoczone i ich aliantów wojny przeciw Irakowi o wyzwolenie Kuwejtu, prezydent Iraku Saddam Husajn nakazał umieścić na fładze państwowej (między gwiazdami) słowa *Allahu Akbar* (Bóg jest wielki). Oficjalnie oznajmiono, że prezydent działał z inspiracji niebios i że flaga Iraku będzie znakiem *jihadu* (świętej wojny).

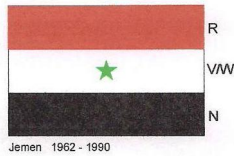

Irak od 1991

Zwrot *Allahu Akbar* jest powtarzany pięć razy w czasie powtarzanej pięć razy dziennie przez muezzina wezwania wiernych do modlitwy

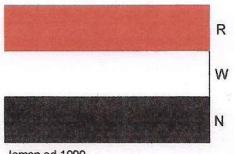
Nieco wcześniej niż Irak i Syria, bo w 1962 r., flagę wzorowaną na fładze

ZRA, lecz z jedną gwiazdą, wprowadzono po proklamowaniu republiki w Jemenie.

Jemen 1962 - 1990

Po zjednoczeniu obu części Jemenu w 1990 r. z flagi usunięto gwiazdę.

Jemen od 1990

Taką samą flagę, lecz o innych proporcjach, wprowadzono wcześniej w Libii (po obaleniu monarchii w 1969 r.)

Libia 1969 - 1972

Ten sam wzór flagi, uzupełniony zielonym trójkątem w części czołowej, przyjęły nowe władze Sudanu po rewolucji z 1969 roku. Na fładze tej czerwień symbolizuje walki i męczeństwo w Sudanie i na ziemiach arabskich; biel jest barwą Islamu, pokoju, optymizmu, światła i miłości; czerni reprezentuje Sudan i powstanie pod wodzą Mahdiego (1881-1885), a zieleń jest symbolem dobrobytu i rolnictwa.

Sudan od 1970

Flagi Egiptu, Syrii i Libii zmieniły się po raz kolejny 1 stycznia 1972 r. w związku z porozumieniem o utworzeniu Federacji Republik Arabskich (które, podobnie jak poprzednie, nie weszło w życie). Podział płata i układ barw pozostał ten sam, lecz pośrodku białego pasa umieszczono herb Federacji - złotego sokoła, znaku przypisywanego rodowi Mahometa. Na flagach Egiptu i Libii pod wstęgą z nazwą federacji dodano drugą wstęgę z nazwą państwa. Jed-

Egipt 1972 - 1984, Syria 1972 - 1980

Libia 1972 - 1977

nakże w praktyce drugą wstęgę dodawano tylko na fładze Libii.

Jako pierwsza flagę tę zmieniła Libia, na znak protestu przeciw wizycie prezydenta Egiptu Anwara Sadata w Izraelu. W dniu wizyty, 19 listopada 1977 r. Arabowie protestowali

na całym świecie paląc flagi Egiptu, a przy okazji także identyczne flagi Libii zerwane z gmachów ambasad. Kraje arabskie zerwały wtedy stosunki z Egiptem, a w Libii niemal natychmiast zmieniono flagę (na obecną zieloną). Trzy lata później Syria przywróciła flagę ZRA, a w 1984 r. Egipt zmienił herb w centrum flagi. Przywrócony został herb z czasów ZRA z niewielką zmianą (nazwa państwa na wstędze). Zgodnie z ustawą na fładze herb powinien być cały złoty lub żółty w odcieniu ochry. Jest on jednak

Egipt od 1984

prawie zawsze, nawet na flagach przedstawicielstw dyplomatycznych, złoty lub w kolorze ochry z barwami narodowymi (czerwona, biała, czarna) na tarczy.

Ze wszystkich omawianych tu państw arabskich tylko Egipt i Jemen mają obecnie flagi, na których nie ma zieleni - barwy Islamu, jednej z czterech barw wielkich dynastii arabskich. Biorąc pod uwagę wzrost fundamentalizmu islamskiego można założyć, że są to flagi, które w najbliższej przyszłości ulegną zmianie. Wszystkie bowiem zmiany flag w krajach arabskich w XX w. były ściśle związane ze zmianami politycznymi.

Alfred Znamierowski

Dziennik Rozkazów Wojskowych, Nr 33 z dnia 3 listopada 1931 r.

423.
Dep. Piech. 16000 Og. Wysz.

Proporzec strzelecki mistrzowskiego pułku piechoty dywizyj — zatwierdzenie wzoru.

Zatwierdzam wzór proporca strzeleckiego dla mistrzowskiego pułku piechoty w międzyoddziałowych zawodach strzeleckich dywizyj piechoty (zał. 1).
Zasada: Instrukcja Wyszkożenia Kontyngensu Piechoty Cz. I, strona 58, L. dz. 200/Tj. 31 Dep. Piechoty.

Opis:

1) Szerokość płachty: 50 cm, długość płachty: 75 cm, szerokość trendzli: 5 cm, szer. szarfy: 10 cm, długość drzewca bez okucia: 225 cm, grubość drzew-

ca: 3,5 cm, długość grotu: 18 cm, długość dolnego okucia drzewca: 10 cm.

2) Materiał płachty: jedwab, materiał szarfy: jedwab, haft srebrny i złoty. Orzeł według Dz. Rozk. Nr 11/28 poz. ...

3) Okucia: biały metal.

4) Rok wręczenia i Nr mistrzowskiego pułku są umieszczane co roku.

5) Proporzec jest przewidziany na 25 lat z tem, że od 1951 roku począwszy przez następne 5 lat mistrzowski pułk umieszcza szarfę załączonego wzoru z datą roku i Nr p. p.

Gazette of Military Orders, Nr 33 of 3 XI 1931.

The order introduces special flag for infantry regiment, which in particular year has won the shooting competition between all regiments of an infantry division. The picture is on the next page. The field is in infantry colours (dark blue and dark yellow) with the state coat of arms in the middle. The lettering (EXPERT INFANTRY REGIMENT) and emblems on yellow are silver (embroidered). The numerals on blue are yellow. The motto and number of the winning regiment appear in yellow.

Dziennik Rozkazów Wojskowych, Nr 11 z dnia 20 czerwca 1932 r.

G. N. 1790.

142.

Bandera Oficerskiego Yacht-Klubu — zatwierdzenie.

Zatwierdzam wzór bandery Oficerskiego Yacht-Klubu R. P.

Wzór bandery na str. 159; wymiary — jak bandery wojennej.

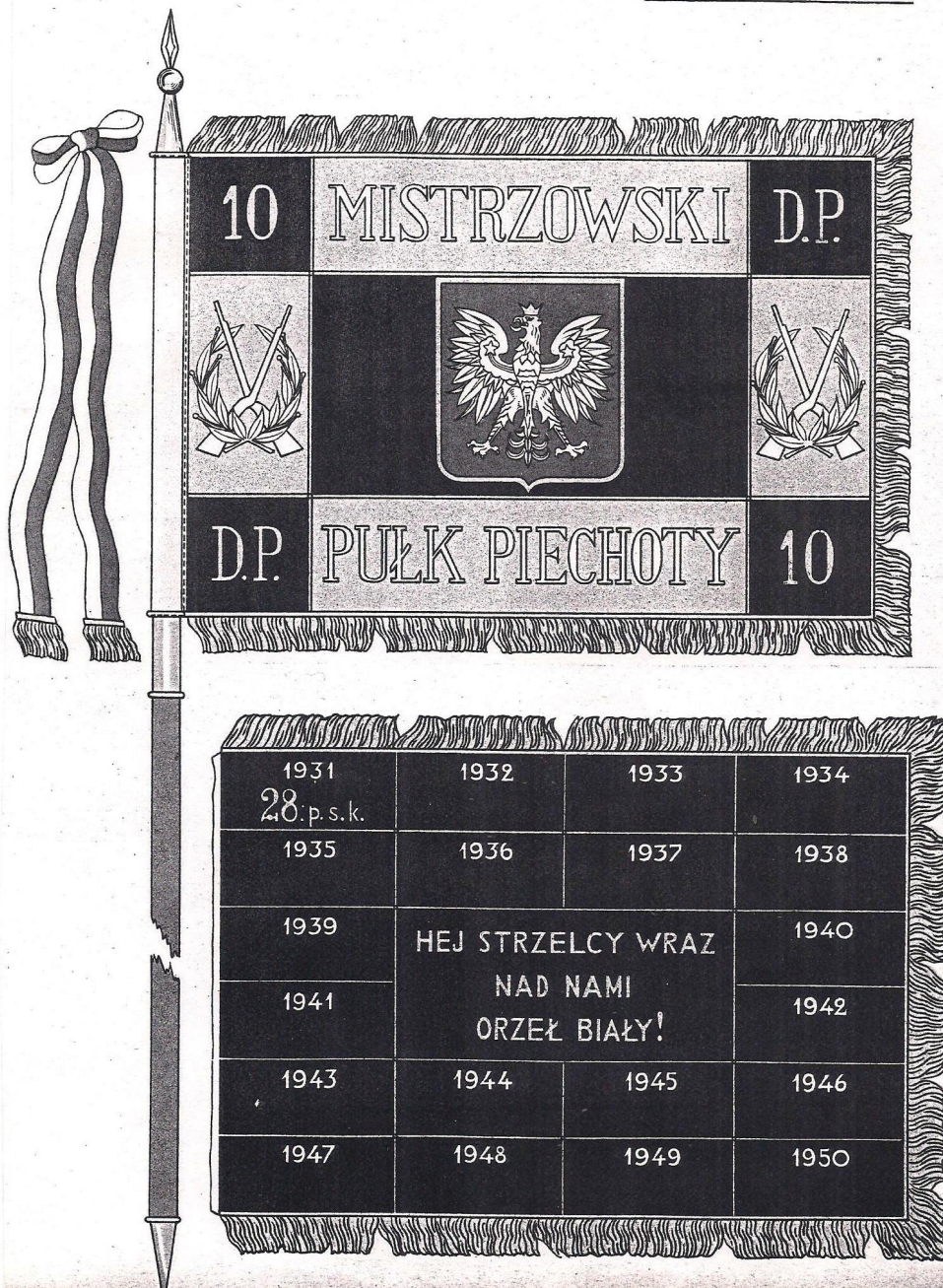
Wzór do pos. 142.

WZÓR BANDERY OFICERSKIEGO YACH-KLUBU R. P.

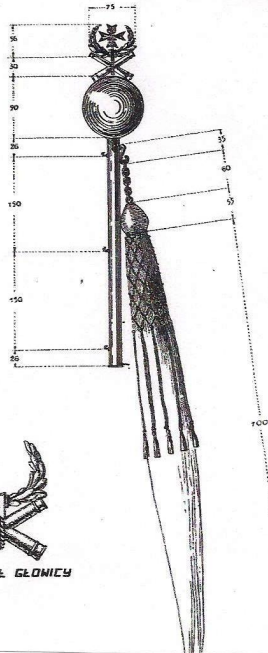
Gazette of Military Orders, Nr 11 of 20 VI 1932.

The order introduces the ensign of the Officers' Yacht Club (see the picture above this text). It is the Polish war ensign with the badge in the top corner of the hoist (

BUNCIK

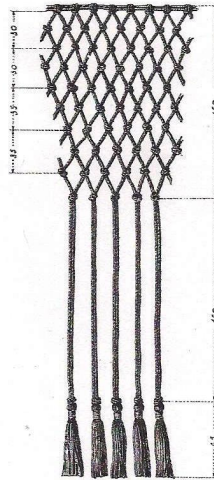
Załącznik Nr 1 do poz. 91.

SZCZEGÓŁ GŁOWICY

Załącznik Nr 2 do poz. 91.

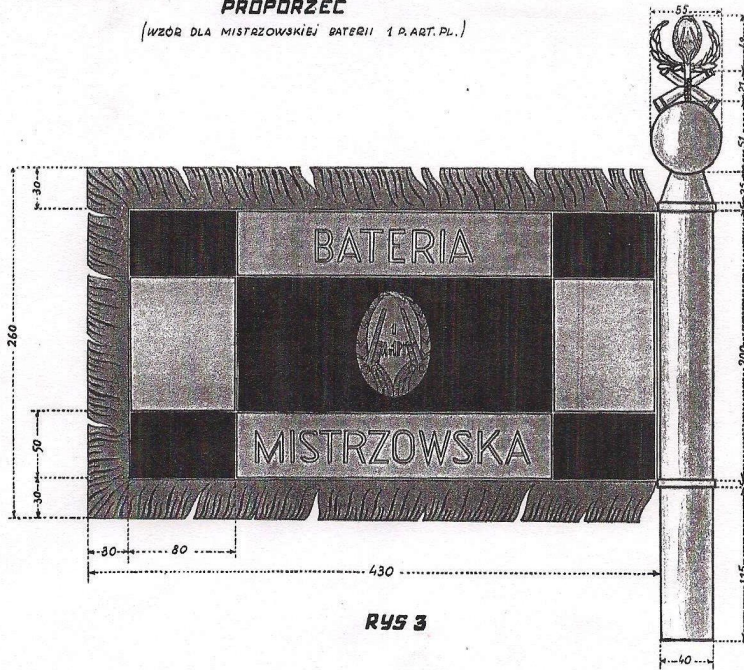
SZCZEGÓŁ SIATKI BUNCZUKA

RYS. 2

PROPORZEC

(WZÓR DLA MISTRZOWSKIEJ BATERII 1 P. ART. PL.)

RYS 3

Załącznik Nr 3 do poz. 91.

91.

Dep. Dow. Og. 1590-15 P. U.

Nagroda przechodnia w zawodach wyszkoleniowych artylerii — zatwierdzenie wzoru.

Ustalam nagrody przechodnie w zawodach wyszkoleniowych artylerii:

- a) buńczuk — dla mistrzowskich baterij o zaprzęgu konnym,
- b) proporzec dla mistrzowskich baterij zmotoryzowanych,

według następujących opisów i wzorów:

Buńczuk (patrz załącznik 1 — 2).

1) Buńczuk składa się z:

- metalowej tulei do osadzenia na lancy, wewnątrz pustej, z uwypukleniami na obu końcach, w dolnej części wewnątrz gwintowanej z otworem do śruby wzmacniającej połączenie, z trzema haczykami do umocowania znaku baterijnego, z hakiem w kształcie litery „S” do umocowania łańcuszka,
- głowicy, stanowiącej przedłużenie tulei i składającej się z kuli, na której umieszczone są dwie skrzyżowane lufy armatnie, spięte wieńcem, a ponad lufami w wieńcu — odpowiednia odznaka pamiątkowa formacji,
- ogona końskiego, ujętego w siatkę z frędzlami i wraz z nią umocowanego w oprawie o formie nieprawidłowego stożka, zaopatrzonej u wierzchołka w kółko i łańcuszek, zaczepiany drugim końcem do haka „S” na tulei.

2) Części metalowe buńczuka są wykonane z brązu, złocone i polerowane.

Odznaka pamiątkowa formacji — według zatwierdzonego wzoru i materiału.

Ogon — z włosia końskiego barwy czarnej.

Siatka jedwabna z trójskrętnego sznura czarno-czerwono-złotego.

Proporzec (patrz załącznik 3).

1) Proporzec składa się z:

- płatu o barwach danego rodzaju artylerii, z plecionymi frędzlami, usztywnionego przy pomocy drutu i dostosowanego do przyczepiania do tulei, z odznaką pamiątkową formacji pośrodku i napisem: „bateria mistrzowska” po obu stronach,
- metalowej tulei do osadzania na samochodzie lub motocyklu dowódcy baterii, na przednim prawym błotniku, wewnątrz pustej, w górnej części stożkowatej, w dolnej — wewnątrz gwintowanej z otworem do śruby wzmacniającej połączenie, z dwoma obręczkami do przymocowania płatu,
- głowicy — jak przy buńczuku.

2) Części metalowe proporca są wykonane z brązu, złocone i polerowane.

Odznaka pamiątkowa formacji — według zatwierdzonego wzoru i materiału (na płacie — haftowana).

Płat sukieny — o barwach danego rodzaju artylerii (układ barw podany na zał. 3).

Napisy na płacie haftowane srebrem.
Frędzle jedwabne ze sznura złotego.

Gazette of Military Orders, Nr 7 of 19 VI 1937.

This order establishes awards for the best artillery units. For the units which use horse carriages the award is in the form of horse tail ensign (*buńczuk*), while motorized units receive the award in form of a flag. Both awards are presentend on the following page. The *buńczuk* is made of gilded bronze, and has a black horse tail mounted in a net of twisted black, red, and gold cord (see enlargement). The flag displays colours of a branch of artillery to which the unit belongs, and the badge (embroidered) of its formation. The lettering (EXPERT BATTERY) is silver (embroidered).

Gazette of Military Orders, Nr 16 of 14 XII 1937.

This order establishes flag of the General Inspector of the Armed Forces. The flag (picture is on the next page) is white with red center bordered white and red. In the centre is silver eagle with golden crown, holding golden batons in its claws. The lighter lines on the eagle and batons are white, and darker ones - grey.

195.

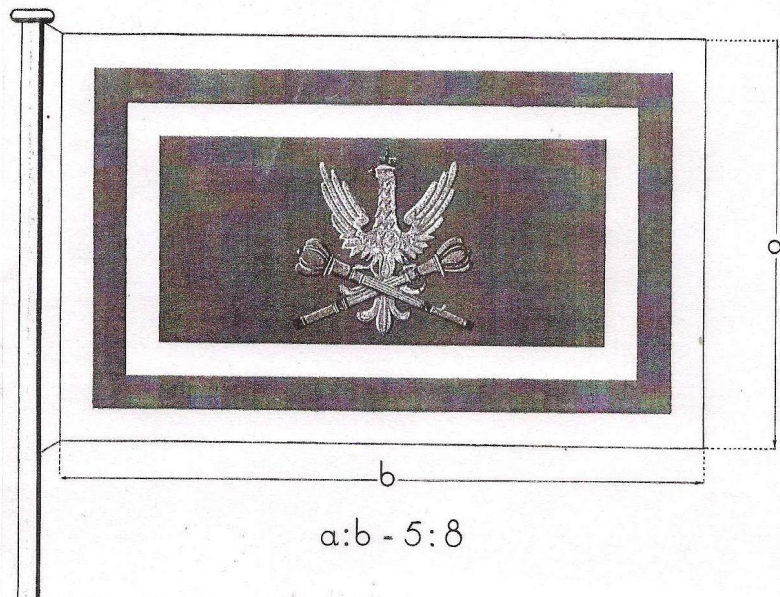
Dep. Dow. Og. 1590-15 P. U.

Flaga generalnego inspektora sił zbrojnych dla marynarki wojennej.

Zatwierdzam dla marynarki wojennej wzór flagi generalnego inspektora sił zbrojnych.
Wzór ten podany jest w załączniku do niniejszej pozycji.

Załącznik do poz. 195 Dz. Rozk. Nr 16/37.

FLAGA GENERALNEGO INSPEKTORA SIŁ ZBROJNYCH

Flaga jest biała z czerwonym panelem, obramowanym białą i czerwono. W środku jest orzeł srebrny w koronie złotej, trzymający w szponach buławy złote. Jaśniejsze linie na orle i buławach są białe, ciemniejsze zaś szare.

W ciągu ostatnich dwóch lat kilka znanych nam flag państwowych uległo zmianie oraz pojawiły się nowe flagi jednostek administracyjnych pierwszego rzędu i flag regionalnych. Przedstawiamy dziś większość z nich.

TUNEZJA

Wprowadzona ok. 1831 roku flaga została nieznacznie zmieniona w dniu 3 lipca 1999 roku. Zachowała ona proporcje 2:3, lecz inny jest obecnie kształt półksiężyca. Powiększono go tak, że obejmuje teraz całą gwiazdę. W Maghrebie półksiężyc jest nie tylko symbolem islamu, lecz także uważa się go za znak szczęścia, a im dalej sięgają ramiona półksiężyca to tym większe jest to szczęście.

R/W/R

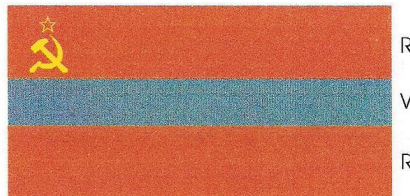
Flaga Tunezji od 3 VII 1999.

MOŁDAWSKA REPUBLIKA NADDNIESTRZAŃSKA

Od czasu proklamowania niepodległości w dniu 2 września 1991 roku, Naddniestrze już parę razy zmieniało flagę. Do zeszłego roku była to flaga o trzech równych pasach poziomych, czerwonym, zielonym i czerwonym. W dniu 25 lipca 2000 r. Rada Najwyższa Mołdawskiej Republiki Naddniestrzańskiej uchwaliła ustawę o nowym herbie i fładze

republiki. Na mocy ustawy flaga jest dokładną kopią flagi sowieckiej Mołdawii z lat 1952 - 1990.

Y/R

Flaga Naddniestrza od 25 VII 2000.

ADŻARIA

W dniu 26 czerwca 2000 r. ustanowiono herb i flagę tej republiki autonomicznej na pd.-zach. Gruzji. Płat jest niebieski (proporcje 5:9) z siedmioma złotymi siedmioramiennymi gwiazdami w kantonie 3 i 4).

Y/B+

Flaga Adżarii od 26 VI 2000.

WSPÓLNOTA PACYFIKU

W 1999 r. Komisja Południowego Pacyfiku, utworzona w 1947 r. została przemianowana na Wspólnotę Pacyfiku. Komisja miała początkowo doradzać rządowi Australii, Nowej Zelandii, Wielkiej Brytanii, Francji, Holandii i USA w sprawach dotyczących administrowanych przez nie krajów na południowym Pacyfiku. W latach 1970 - 1999 Komisja stopniowo przekształcała się we wspólnotę

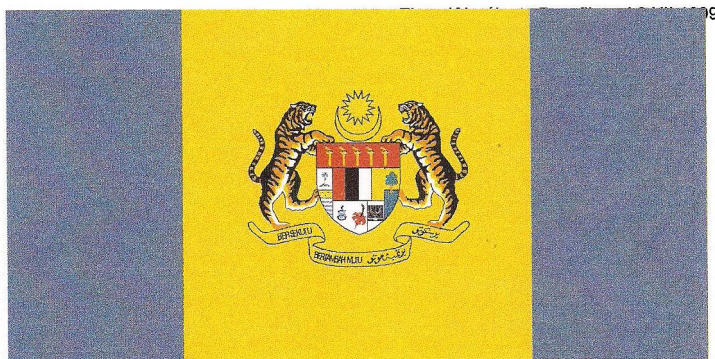
regionalną, a liczba państw członkowskich zwiększyła się z 6 do 27.

Na niebieskiej fladze tej Komisji była biała litera „C” i gwiazdy reprezentujące państwa członkowskie. Wspólnota Pacyfiku przyjęła 6 grudnia 1999 nową flagę. Kolor niebieski symbolizuje Pacyfik, gwiazdy reprezentują państwa członkowskie, łódź żaglowa jest symbolem ruchu i zmian, a palma kokosowa symbolem dobrobytu.

W/B+
W/V
W
V
V

WSPÓLNOTA PACYFIKU

B+

Y+

B+

PUTRAJAYA

Putrajaya została proklamowana terytorium federalnym w dniu 1 II 2001. Terytorium nazwano na cześć pierwszego premiera Malezji (Tunku Abdul Rahman Putra Al-Haj) od jego nazwiska. Ponieważ terytorium to będzie nową stolicą Malezji, pośrodku flagi umieszczono herb państwowy federacji. Barwa niebieska oznacza jedność ludów Malezji, a żółta jest symbolem władzy zwierzchniej.

POLSKIE TOWARZYSTWO WEKSYLOLOGICZNE

ul. Raclawicka 103, 02-634 Warszawa Tel. (22) 844 41 58

PREZES: Jacek Skorupski

SEKRETARZ GENERALNY: Andrzej Beblowski

WICEPREZESI: Władysław Serwatowski, Alfred Znamierowski

SKARBNIK: Michał Godlewski

REDAKCJA BIULETYNU FLAGA: Jacek Skorupski, Alfred Znamierowski Telefon: (22) 793 05 10
